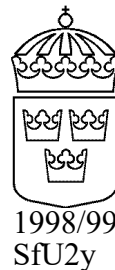


Socialförsäkringsutskottets yttrande

1998/99:SfU2y

Strategi för att förverkliga FN:s konvention om barnets rättigheter i Sverige



Till socialutskottet

Socialutskottet har den 12 november 1998 beslutat att bereda bl.a. socialförsäkringsutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 1997/98:182 Strategi för att förverkliga FN:s konvention om barnets rättigheter i Sverige jämte de med anledning av propositionen väckta motionerna 1998/99:So5–8.

Socialförsäkringsutskottet yttrar sig nedan om regeringens föreslagna strategi samt motionerna So5 yrkande 5, So7 yrkandena 10–12 och So8 yrkande 14.

Strategi för att förverkliga barnkonventionen

Propositionen

Regeringen anför att Sverige i huvudsak inte har några problem att leva upp till FN:s konvention om barnets rättigheter. Tvärtom går svensk lagstiftning i allmänhet väsentligt längre än vad konventionen kräver. Regeringen menar dock att konventionen också i Sverige har ett stort värde då den riktar uppmärksamheten på barnens situation och sätter press på beslutsfattare på olika nivåer.

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner den av regeringen föreslagna strategin för att förverkliga barnkonventionen. Som delar i denna strategi framlägger regeringen en rad förslag. Regeringen anför att barnkonventionen skall vara ett aktivt instrument och genomsyra allt beslutsfattande inom Regeringskansliet som berör barn. Det föreslås att statligt anställda vars arbete har konsekvenser för barn och ungdomar skall erbjudas fortbildning för att kunna stärka sin barnkompetens och sina kunskaper om barnkonventionen. En annan del i strategin föreslås vara att det vid statliga beslut som berör barn skall göras barnkonsekvensanalyser. Dessutom skall barnperspektivet i lämplig omfattning finnas med i utredningsdirektiv. Vidare föreslår regeringen att Barnombudsmannens verksamhet och organisation skall ses över i syfte att stärka dess roll vid genomförandet av barnkonventionen i Sverige. En annan del i den föreslagna strategin är att barnstatistiken skall utvecklas. Regeringen föreslår slutligen att barns och ungdomars inflytande och delaktighet i samhälls- och trafikplanering skall utvecklas som en del i strategin för att förverkliga barnkonventionen.

Utskottets bedömning

Enligt utskottets mening är barnkonventionen ett viktigt instrument för att barns villkor skall förbättras. Genom ratificeringen har Sverige en folkrättslig förpliktelse att vidta alla lämpliga åtgärder för att genomföra konventionen. För att säkerställa barnets rättigheter enligt konventionen krävs, enligt vad som också anges i propositionen, en kombination av åtgärder. Lagstiftning är en åtgärd, men det handlar också om att ändra attityder, förhållningssätt och arbetssätt i olika verksamheter och på olika nivåer i samhället. Utskottet delar regeringens uppfattning att det är viktigt att ha en strategi för detta arbete.

Barns situation kan i hög grad påverkas av beslut inom utskottets hela beredningsområde, t.ex. genom utformningen av det ekonomiska stödet till barnfamiljer men även genom utformningen av socialförsäkringssystemet. Även integrationspolitiken och reglerna om svenskt medborgarskap är viktiga för de berörda barnen. Dessutom kan ett barns situation starkt påverkas i utlänningsärenden.

Barnfamiljernas ekonomiska standard, en av många faktorer som har betydelse för barns villkor, har försämrats mellan åren 1991 och 1997. Enligt vad som anges i budgetpropositionen för år 1999 bröts den nedåtgående trenden under år 1997. Under år 1998 genomfördes förändringar inom det familjepolitiska området som beräknas leda till att barnfamiljernas ekonomiska standard förbättras något jämfört med hushåll utan barn. I budgetpropositionen angav regeringen som prioriterat område att den ämnar följa och om möjligt förbättra barnfamiljernas ekonomiska situation. Regeringen aviserade under vissa förutsättningar ytterligare förbättringar fr.o.m. år 2000.

Även om situationen nu förbättrats är det, t.ex. vid besparingar i de offentliga utgifterna, särskilt viktigt att det av beslutsunderlaget framgår vilka konsekvenser beslutet får för barnen. Utskottet välkomnar därför att en del i den av regeringen nu föreslagna strategin skall vara att det vid statliga beslut som berör barn skall göras barnkonsekvensanalyser. Möjligheterna att göra bra analyser ökar dessutom om barnstatistiken, i enlighet med den föreslagna strategin, utvecklas. Detta gäller även, vilket också ingår i strategin, om barnperspektivet i lämplig omfattning finns med redan på utredningsstadiet.

Barns situation beror även på många andra faktorer. Utskottet vill här erinra om att Handikappombudsmannen i en rapport till regeringen i december 1998 har redovisat en undersökning om handläggningstider i ärenden och mål om bl.a. vårdbidrag. Handikappombudsmannen, som anger att handläggningstiderna i ärenden och mål som gäller barn inte får vara för långa för att Sverige skall leva upp till bl.a. barnkonventionen, föreslår bl.a. att det i lagen om allmän försäkring införs en bestämmelse om att mål och ärenden om vårdbidrag skall handläggas skyndsamt. Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Även inom invandrar- och invandringsområdet är det enligt utskottet viktigt med en strategi för att förverkliga barnkonventionen.

När det gäller barns situation i utlänningsärenden vill utskottet erinra om att utlänningslagen, som en följd av Barnkommitténs översyn av svensk lagstiftning i förhållande till barnkonventionen, fr.o.m. den 1 januari 1997

har kompletterats med en portalbestämmelse med innebörden att barnets hälsa, utveckling och bästa i övrigt särskilt skall beaktas i fall som rör barn (prop. 1996/97:25, bet. 1996/97:SfU5, rskr. 1996/97:80). Utan att barnets bästa generellt tar över samhällsintresset att reglera invandringen skall portalbestämmelsen ha en stark och meningsfull innebörd. Detta gäller såväl vid en bedömning av om det finns humanitära skäl för uppehållstillstånd som i hela asylprocessen. I lagen infördes dessutom en särskild bestämmelse om att, såvida det inte är olämpligt, barnets inställning vid ansökan om uppehållstillstånd skall klarläggas. Utlänningslagen anpassades samtidigt till barnkonventionens åldersgräns för vem som anses som barn genom att åldersgränsen i uppsikts- och förvarsbestämmelserna höjdes från 16 till 18 år.

Utskottet vill framhålla vikten av att barnkonventionens bestämmelser får genomslag också i tillämpningen av utlänningslagen. Inom Utrikesdepartementet har under våren 1998 tillsatts en arbetsgrupp för att bl.a. utvärdera tillämpningen av den aktuella portalbestämmelsen. Arbetsgruppens arbete skall avslutas i maj 1999, och utskottet förutsätter att resultatet av detta arbete därefter noga övervägs.

Såvitt gäller utskottets beredningsområde gör utskottet sammanfattningsvis den bedömningen att den av regeringen föreslagna strategin håller en sådan ambitionsnivå och har en sådan bredd att den bör utgöra ett gott verktyg i det viktiga arbetet med att förverkliga barnkonventionen. Utskottet tillstyrker således propositionen.

Hälso- och sjukvård för asylsökande m.fl.

Gällande ordning

Sedan den 1 januari 1997 har landstingen tagit över ansvaret för de asylsökandes sjukvård. Statens ersättning till landstingen regleras enligt förordningen (1996:1357) om statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande. Vad gäller asylsökande barn under 18 år skall dessa få samma hälso- och sjukvård samt tandvård som barn som är bosatta i Sverige.

Staten lämnar inte ersättning för vård som ges till utländska barn som håller sig undan verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning, s.k. gömda barn. Ersättning lämnas inte heller för vård som ges till barn som sökt uppehållstillstånd och av särskilda skäl har medgivits rätt att vistas i landet medan ansökan prövas. Sjukvårdshuvudmännen är dock skyldiga att lämna akut sjukvård till alla, dvs. även gömda barn, som vistas inom sjukvårdsområdet.

Propositionen

Regeringen gör i propositionen (avsnitt 8.5) bedömningen att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att belysa *det medicinska omhändertagandet för asylsökande barn*.

I propositionen anges att Statens invandrarverk den 2 oktober 1997 lämnade en första uppföljningsrapport om effekterna av överenskommelsen mellan staten och landstingen om asylsökandes hälso- och sjukvård. Av denna rapport framkom bl.a. en viss förbättring avseende sjukvårdens in-

formation och tillgänglighet för de asylsökande. Det framkom vidare att samtliga barnfamiljer som erbjudits hälsokontroll för barn hade accepterat erbjudandet. För att landstingen skall nå ut till samtliga familjer behöver det dock, anför regeringen, ske en förbättring av informationsutbytet mellan landstingen och Invandrarverket. De flesta landstingen hade inför övertagandet av ansvaret för de asylsökandes hälso- och sjukvård genomfört en viss personalutbildning. Under en övergångsperiod har särskilda vårdcentraler, eller den sjukvårdsorganisation vid förläggningarna som redan fanns inrättad, använts för de asylsökandes sjukvård. Av propositionen framgår dock att vårdens organisation på sikt kommer att integreras i landstingens ordinarie sjukvård. Mot bakgrund av det anförda avser regeringen att ge Socialstyrelsen i uppdrag att belysa situationen för barnen efter det att landstingen tagit över ansvaret för de asylsökandes sjukvård.

Vad gäller s.k. *gömda barn*, dvs. utländska barn som hålls eller håller sig undan verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning, anför regeringen i Allmänna utgångspunkter och överväganden (s. 12–13) att det är ett allvarligt problem att det finns barn som lever gömda och utanför samhället. Regeringen menar att staten inte är skyldig att tillförsäkra dessa barn samtliga rättigheter som barnkonventionen ger. Det skulle, menar regeringen, uppstå orimliga situationer om en myndighet åläggs att verkställa ett beslut om en avvisning eller utvisning av ett barn, samtidigt som en annan myndighet är skyldig att tillförsäkra detta barn samma rättigheter som barn som vistas lagligt i Sverige.

Regeringen anför att strävan i stället måste vara att i första hand motverka att barn göms i Sverige. Vidare måste myndigheterna begränsa skadeverkningsarna för de barn som drabbas. För att minska problemet har en rad åtgärder vidtagits. Utlänningslagen har tillförts en portalbestämmelse av vilken bl.a. framgår att det i fall som berör barn särskilt skall beaktas vad barnets bästa kräver. Utlänningslagen har också tillförts en särskild bestämmelse som anger att det, om det inte är olämpligt, skall klarläggas vad barnet har att anföra i ärende om uppehållstillstånd. I propositionen anføres vidare att regeringen i maj 1998 beslöt att ge Socialstyrelsen och Statens invandrarverk i uppdrag att kartlägga hur många barn som hålls gömda för att undgå verkställighet av avvisnings- eller utvisningsbeslut, m.m.

Motionen

I motion So8 av Kenneth Johansson m.fl. (c) begärs i yrkande 14 ett tillkännagivande om de gömda barnen. Motionärerna menar att det bör göras en utredning eller kartläggning om förhållandena för de gömda barnen samt på vilket sätt de medicinska insatserna skall kunna säkras, trots att de lever i Sverige under avvisningshot.

Utskottets bedömning

Regeringen avser att ge Socialstyrelsen i uppdrag att belysa det medicinska omhändertagandet för asylsökande barn efter det att landstingen tagit över ansvaret för de asylsökandes hälso- och sjukvård. Utskottet delar regeringens

bedömning att kunskapen om barnens situation bör förbättras. Utskottet vill vidare understryka att det är väsentligt att de familjer, och då inte minst barnen, som flytt från svåra omständigheter möts av ett professionellt medicinskt omhändertagande.

Vad gäller frågan om de gömda barnen konstaterar utskottet att motionärerna tar upp en mycket viktig, men även mycket svår, fråga. Å ena sidan finns behovet av att ge även gömda barn rätt till hälso- och sjukvård. Å andra sidan kräver en reglerad invandring att det upprätthålls en skiljelinje mellan de som har och de som inte har rätt att stanna i landet. Dessa två angelägna frågor bryts här mot varandra. Med beaktande av det viktiga undantaget att även dessa barn har rätt till akut sjukvård har den sistnämnda principen fått företräde. Det handlar om Sveriges möjligheter att i ett längre perspektiv kunna upprätthålla en reglerad invandring. En sådan reglerad invandring syftar bl.a. till att trygga rätten för såväl barn som vuxna att kunna söka asyl i Sverige.

Regeringen anför att strävan måste vara att i första hand motverka att barn över huvud taget göms i Sverige. Utskottet delar denna bedömning och vill liksom i betänkande 1996/97:SfU5 s. 97 understryka betydelsen av väl motiverade beslut. Utskottet menar att sådana är väsentliga för att skapa förståelse för att ansökningar om uppehållstillstånd avslås, när sökandena inte har tillräckliga skäl att stanna kvar i landet. I betänkande 1996/97:SfU5 refererades vidare att såväl Flyktingpolitiska kommittén som Barnkommittén hade uppfattningen att det skulle ligga ett stort värde i en fortlöpande dialog mellan berörda myndigheter och involverade frivilligorganisationer. En öppenhet och flexibilitet i denna dialog skulle kunna förebygga och avveckla situationer där barn göms. En annan effekt skulle kunna vara ett undanröjande av eventuella uppfattningar att myndigheterna skulle ha bristande kunskaper om förhållandena i hemländerna eller vara okänsliga för utsatta människors situation.

Vad gäller motionsyrkandet rörande en utredning om förhållandena för de gömda barnen vill utskottet hänvisa till att Socialstyrelsen och Invandrarverket år 1994 utarbetade en rapport om de gömda barnens situation (SoS rapport 1994:8 Gömd – om barn som hålls gömda för att slippa avvisning). Vidare framgår det av propositionen att regeringen i maj 1998 gav Socialstyrelsen och Invandrarverket i uppdrag att kartlägga hur många barn som hålls gömda för att undgå verkställighet av avvisnings- eller utvisningsbeslut, m.m. Utskottet har erfarit att det i uppdraget bl.a. ingår att studera vad som orsakar att barn göms, samt om de nuvarande åtgärderna för att motverka att barn hålls gömda kan anses vara tillräckliga. Vidare skall de fysiska och psykiska konsekvenserna av att barn hålls gömda analyseras.

Utskottet anser att riksdagen i avvaktan på den nämnda kartläggningen inte bör göra några uttalanden i de frågor som tas upp i motion So8 yrkande 14. Socialutskottet bör därför avstyrka motionen.

Förskola och skola

Gällande ordning

Sedan den 1 januari 1995 är kommunerna skyldiga att tillhandahålla plats inom barnomsorgen till alla barn mellan 1 och 12 år vars föräldrar förvärvsarbetar eller studerar. Denna s.k. barnomsorgsgaranti omfattar dock inte asylsökande barn eller barn som av annat skäl söker uppehållstillstånd i Sverige. Asylsökande barn kan i vissa fall ha rätt till barnomsorg. Detta förutsätter dock att det är fråga om barn som behöver särskilt stöd.

Vad gäller grundutbildningen anges i skollagen (1985:1100) att denna skall vara kostnadsfri och tillgänglig för alla som är bosatta i landet. Därmed utesluts asylsökande barn samt barn som av annat skäl söker uppehållstillstånd. Genom grundskoleförordningen (1994:1194) och en särskild förordning om undervisning för asylsökande barn (SKOLFS 1993:21) ges dessa barn en begränsad rätt till utbildning. De skall tas emot i grundskolan i den kommun där de vistas. Antalet timmar är dock begränsat och det finns även ett tak för kostnaderna. Den ersättning som kommunerna får av staten motsvarar enligt Barnkommitténs huvudbetänkande (SOU 1997:116, s. 290) mellan 60 och 65 % av den genomsnittliga kostnaden för en elev i den svenska grundskolan.

Asylsökande ungdomar samt ungdomar som av andra skäl söker uppehållstillstånd och är mellan 16 och 18 år har inte heller samma rätt till utbildning som ungdomar bosatta i Sverige. De har dock rätt att delta i studieverksamhet som motsvarar gymnasieskolan. Ansvarig att erbjuda sådan utbildning är den förläggning vid vilken ungdomarna är registrerade. Förläggningen kan själv välja lösning, t.ex. att köpa in utbildning från en kommunal gymnasieskola.

Propositionen

Regeringen anför att även barn till asylsökande föräldrar som förvärvsarbetar bör erbjudas förskoleverksamhet. Regeringen anser vidare att det finns mycket som talar för att förskolan på sikt borde erbjudas alla barn. Det är dock, menar regeringen, inte möjligt att utan ökade resurser samtidigt införa en allmän förskola och behålla en god kvalitet.

Motionen

I motion So5 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd) begärs i yrkande 5 (delvis) ett tillkännagivande om att barn till asylsökande föräldrar skall vara berättigade till barnomsorg samt att barn som söker uppehållstillstånd skall ha samma rätt till utbildning som barn som är bosatta i Sverige.

Utskottets bedömning

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det finns mycket som talar för att förskolan på sikt borde kunna erbjudas alla barn. I det nuvarande ekonomiska läget saknas dock medel till en sådan reform. I övrigt vill utskot-

tet påpeka att det redan i dag i regel anordnas barnverksamhet vid förläggningarna.

Frågan om asylsökande barn skall ha samma rätt till utbildning som barn som är bosatta i Sverige har även väckts i andra sammanhang. Utskottet beslutade den 19 november 1998 att remittera ett liknande motionsyrkande till Statens invandrarverk och Skolverket. Utskottet avser att behandla frågan under våren 1999, och riksdagen bör därför inte nu göra något uttalande. Syftet med motion So5 yrkande 5 får i denna del därmed anses tillgodosett.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att socialutskottet bör avstyrka motion So5 yrkande 5 (delvis).

Utlänningslagen

Motionerna

I motion So5 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd) begärs i yrkande 5 (delvis) ett tillkännagivande om att det behövs en uppföljning av hur utlänningslagens nya bestämmelser om barnets bästa tillämpas i praktiken.

I motion So7 av Ingrid Burman m.fl. (v) begärs en översyn av utlänningslagen för en generösare syn på familjeåterföreningsärenden (yrkande 10) samt förslag till regler när det gäller asylsökande barn så att de efter två års väntan på besked får permanent uppehållstillstånd (yrkande 11).

Utskottets bedömning

I motion So5 yrkande 5 aktualiseras frågan om en uppföljning av utlänningslagens portalbestämmelse vad gäller ett särskilt beaktande av barns bästa. Utskottet har i detta yttrandes inledning konstaterat vikten av denna portalbestämmelse och av att dess effekter följs upp. Som nämnts har Utrikesdepartementet tillsatt en arbetsgrupp för att bl.a. utvärdera tillämpningen av portalbestämmelsen. Utskottet har erfårit att den nämnda arbetsgruppen getts ett förlängt mandat och skall avsluta sitt arbete i maj 1999. Syftet med motion So5 yrkande 5 får i denna del därmed anses tillgodosett.

Nuvarande bestämmelse om vilka personer som skall beaktas vid familjeåterförening fick sin utformning den 1 januari 1997. Utskottet anförde vid detta tillfälle (bet. 1996/97:SfU5 s. 53) att det var en stor fördel att familje- och anhörigbegreppen preciserades i lag med tydliga anvisningar om hur lagen skall tillämpas vid beviljande av uppehållstillstånd. Utskottet anförde vidare att det ansåg att lagförslaget, rörande den avgränsning av vilka andra anhöriga än medlemmar av kärnfamiljen som skall ha en principiell rätt till uppehållstillstånd, var väl avvägt. Det påpekades också att det finns möjligheter att göra undantag och ge uppehållstillstånd även till andra närstående när det finns skäl till det. Utskottet vidhåller denna uppfattning.

Rörande yrkandet att asylsökande barn efter två års väntan på besked skall få permanent uppehållstillstånd vill utskottet anföra följande: Det har i praktiken främst varit två omständigheter som föranlett myndigheterna att låta utlänningsärenden "vila". Den första är att myndigheterna i avvaktan på att situationen i ett land skall klarna skjutit upp prövningen av en viss asyl-

grupps ärenden. Den andra omständigheten är att Invandrarverket eller Utlänningsnämnden har lämnat över ett ärende till regeringen för avgörande. I avvaktan på regeringens vägledande avgörande har då myndigheterna avvaktat med att fatta beslut i ärenden med samma problematik. Utskottet anförde i sitt betänkande 1996/97:SfU5 (s. 81) att de då aktuella lagändringarna, bl.a. att regeringen i framtiden skulle handlägga ett mindre antal ärenden, innebar att det fortsättningsvis kommer att finnas mindre anledning och mindre utrymme för myndigheterna att avvakta med avgöranden när situationen eller rättsläget är oklart. Utskottet kunde inte heller tillstyrka att uppehållstillstånd skulle kunna ges efter en viss tid utan att myndigheterna hunnit pröva ärendet. Utskottet finner inte något skäl att ändra sin bedömning.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att socialutskottet bör avstyrka motionerna So5 yrkande 5 i denna del samt So7 yrkandena 10 och 11.

Medborgarskap

Gällande ordning

I huvudsak förvärvas svenskt medborgarskap utifrån föräldrarnas medborgarskap, den s.k. härstamningsprincipen. Härutöver finns i princip två ytterligare sätt att förvärva svenskt medborgarskap. Det sker då antingen genom anmälan om långvarig hemvist, vilket berör utlänningar som fyllt 21 (i vissa fall 18) men inte 23 år, eller genom ansökan om medborgarskap (naturalisation), som kan göras från 18 års ålder. Ett beslut om naturalisation kan även omfatta sökandes minderåriga ogifta barn.

Motionerna

I motion So5 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd) begärs i yrkande 5 (delvis) ett tillkännagivande om att det behövs en ändring i medborgarskapslagen i syfte att underlätta för statslösa barn att efter en viss tids hemvist i Sverige få svenskt medborgarskap.

I motion So7 av Ingrid Burman m.fl. (v) begärs i yrkande 12 förslag till en sådan ändring i lagen så att statslösa barn får svenskt medborgarskap året efter det att de fått permanent uppehållstillstånd.

Utskottets bedömning

Utskottet konstaterar att den svenska huvudprincipen om härstamning, dvs. att föräldrarnas medborgarskap är avgörande för barnets, innebär att barn kan riskera att sakna medborgarskap. Detta är fallet om föräldrarna är statslösa eller om det land som föräldrarna är medborgare i tillämpar principen att en stats medborgarskap förvärvas genom födelse inom den statens territorium.

I januari 1997 beslutade regeringen att tillsätta en parlamentarisk kommitté (dir. 1997:5) med uppgift att genomföra en allmän översyn av lagen om svenskt medborgarskap. 1997 års Medborgarskapskommitté har bl.a. som uppgift att överväga åtgärder för att underlätta för statslösa personer att bli svenska medborgare. Kommitténs arbete skall vara avslutat den 1 mars 1999.

Det är utskottets mening, vilket även anförts i bl.a. betänkandena 1996/97:SfU14 samt 1998/99:SfU3, att 1997 års Medborgarskapskommittés arbete och överväganden bör avvaktas. Utskottet anser därmed att socialutskottet bör avstyrka motionerna So5 yrkande 5 i denna del och So7 yrkande 12.

Stockholm den 28 januari 1999

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Berit Andnor

I beslutet har deltagit: Berit Andnor (s), Bo Könberg (fp), Margit Gennser (m), Anita Jönsson (s), Ulla Hoffmann (v), Rose-Marie Frebran (kd), Ulf Kristersson (m), Mariann Ytterberg (s), Gustaf von Essen (m), Lennart Klockare (s), Ronny Olander (s), Göran Lindblad (m), Kerstin-Maria Stalin (mp), Birgitta Carlsson (c), Mona Berglund Nilsson (s), Kenneth Lantz (kd) och Kalle Larsson (v).

Avvikande meningar

Strategi för att förverkliga barnkonventionen

1. Margit Gennser, Ulf Kristersson, Gustaf von Essen och Göran Lindblad (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Enligt utskottets mening" och slutar med "utlänningsärenden" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är barnkonventionen ett viktigt instrument för att barns villkor skall förbättras. Genom ratificeringen har Sverige en folkrättslig förpliktelse att vidta alla lämpliga åtgärder för att genomföra konventionen. För att säkerställa barnets rättigheter enligt konventionen krävs, enligt vad som också anges i propositionen, en kombination av åtgärder. Utskottet vill understryka att attityder inte ändras genom lagstiftning, vare sig det handlar om attityder till barns rättigheter enligt barnkonventionen eller om attityder i andra sammanhang.

Hälso- och sjukvård för asylsökande m.fl.

2. Kerstin-Maria Stalin (mp) och Birgitta Carlsson (c) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Vad gäller motionsyrkandet" och slutar med "avstyrka motionen" bort ha följande lydelse:

Utskottet välkomnar att regeringen gett Socialstyrelsen och Invandrarverket i uppdrag att kartlägga hur många barn som hålls gömda för att undgå verkställighet av avvisnings- eller utvisningsbeslut. Utskottet har erfarit att det i uppdraget även ingår att bl.a. studera vad som orsakar att barn göms samt om

de nuvarande åtgärderna för att motverka att barn hålls gömda kan anses vara tillräckliga. Vidare skall de fysiska och psykiska konsekvenserna av att barn hålls gömda analyseras. Utskottet anser att det bör tillsättas en utredning med uppgift att lägga fram förslag som skulle möjliggöra medicinska insatser även för gömda barn. Socialutskottet bör därför tillstyrka motion So8 yrkande 14.

Utlänningslagen

3. Ulla Hoffmann (v), Kerstin-Maria Stalin (mp) och Kalle Larsson (v) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Nuvarande bestämmelse" och slutar med "yrkande 10 och 11" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att bedömningen av ansökningar om familjeåterförening måste förändras. Barnfamiljer som splittrats på grund av krig har mycket svårt att återförenas i Sverige. Detta beror på att myndigheterna i många fall ställer alltför stora krav på att människor skall kunna bevisa släktskap. För att Sverige skall kunna leva upp till barnkonventionens krav på att ansökningar rörande familjeåterförening skall behandlas på ett positivt, humant och snabbt sätt måste barnets bästa tillmätas större betydelse.

I Sverige finns tusentals barn som väntar på besked om de skall få uppehållstillstånd eller inte. I många fall är väntetiderna oacceptabelt långa. Den utdragna tiden av osäkerhet drabbar i synnerhet de barn som bär med sig svåra upplevelser av krig, våld och förföljelse. Utskottet anser därför att de asylsökande barn som väntat i två år på besked bör få permanent uppehållstillstånd.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att socialutskottet bör tillstyrka motion So7 yrkande 10 och 11.

Medborgarskap

4. Ulla Hoffmann (v), Kerstin-Maria Stalin (mp) och Kalle Larsson (v) anser att del av utskottets yttrande som börjar med "Det är utskottets" och slutar med "yrkande 12" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser, i enlighet med barnkonventionen, att varje barn har rätt till ett medborgarskap. Ett barn som är statslöst och bor i Sverige bör därför, oavsett föräldrarnas medborgarskap, ha rätt till ett svenskt medborgarskap. Lagen om svenskt medborgarskap bör därför ändras så att statslösa barn kan få svenskt medborgarskap ett år efter det att de fått permanent uppehållstillstånd. Utskottet anser därmed att socialutskottet bör tillstyrka motion So7 yrkande 12.